

Porcelán csirkefarhát a white cube-ban

Szabó Attila Központi tartalék című kiállítása

MERKL MÁRTA

Horizont Galéria, 2019. V. 29. – VII. 3.

Szabó Attila DLA-képzésen oktatott, publikált és szervezett az elmúlt néhány évben. Elég sokat kellett várnunk új önálló kiállítására, amely most végre megnyílt a Horizont Galériában. A galériatérbe betoppanó kíváncsi látogató azonban – az alkotó szándéka szerint – nem kap könnyen választ arra az alapvető kérdésre, hogy mi a téma.

kényszerből fakadó jellegzetességekre, ezeken keresztül eltérő kultúrák észrevétlenül bekövetkező egymásra rétegződésére kíván rámutatni. Mindeközben egy fiktív életrajz is kibontakozik” – hangzik az ajánló zárása.

A kiállított tárgyakhoz szórólapok társulnak, rajtuk hús szövegetűd – az örkényi hagyományokat idéző, úgynevezett félpercesek. A szövegek egy fiktív karakter segítségével az 1970-es, 1980-as évek magyar valóságát rajzolják ki. Szerepelnek benne olyan motívumok, melyek testet öltenek a kiállítótérben is, mint például a kasza, a nipp, az arab betűk. Mint megtudtuk az alkotótól, egyedül annak a sztorinak van valós alapja, amelyben a főhős egy büfében másodmagával ülve rácsodálkozik az őt körülvevő arab, kínai és orosz feliratokra, következőképpen arra a multikulturális közege, amivé világa változott.

A szövegek tehát reflektálnak az objektokra és fordítva, köztük nem illusztratív, hanem komplementer kapcsolat van. A bejáratnál szemközti falon egy kinetikus objekt látható, távolról valamiféle szélerőműnek tűnik, amely méltóságteljesen és földöntúli morajlást hallatva forog. Közelebről szemlélve látszik, hogy valójában egy háromágú kasza jár körbe-körbe, és az ágakra arabra emlékeztető tipográfiával van felvésvé: hass, alkoss, gyarapíts.

A bal oldali installációban porcelánból készült, festett csirkefarhátakat ismerhetünk fel. Mintha az efemer szobrászat visszájára lenne fordítva: Joseph Beuys, Dieter Roth, Sonja Althäuser és mások témájukat ehető anyagból állították elő, ezúttal azonban a téma ehető tárgy – történetesen a legolcsóbb húsfajta –, amely nemes anyagból van megformálva. A tartalom és a forma ütköztetése mindkét esetben a magas művészet státusza átértelmezésének szükségességét sugallja. Más kortárs képzőművészek – például Szalay Péter vagy Jeff Koons – porcelánszobrainál részben szintén hasonlóknak lehetünk tanúi. Emellett Szabó Attila porcelánszobrocskái felidéznek a 18-as sorszámú, *Nippek* című félpercest, amely szerint minden szocialista otthonban ugyanazok a nippek fordultak elő, legfeljebb elrendezésük változott, végső soron azonban nem volt sok különbség a kollekciók között.

Foto: Biró Dávid

SZABÓ ATTILA: *Rasputyin*, 1999–2019, fotóeljárással maratott lemez, lightbox, 35×28 cm

SZABÓ ATTILA: *Lidia*, 2019, akvarell, papír, 35×28 cm

A kiállítás központi gondolata... üzenete... amiről szól... Bajban volt, aki sajtószöveget írt hozzá, hiszen ez a munka nem engedi magát dióhéjban összefoglalni. Nem véletlenül jelent meg ajánlóként egy szöveg Szabó Attila tollából, amely a kiállítás címét kölcsönző inspirációs forrást idézi fel: egy frappáns történetet, az elbeszélő egy gondolatkísérletét, amely során a „központi tartalék” feliratú buszoktól gondolatban eljut egy káoszelhárító szupercsapatig. „A projekt tradíciókra, szokásokra és néha egy korszak diktálta,

A jobb oldali fal nagy része szándékosan üres, jobb szélén két munka helyezkedik el. Az egyik egy kislányt ábrázol, aki – mint megtudtuk – a 9. félpercesben említett Lídia, aki gyakran zarándokolt Husztra. A másik egy NYÁK-lemezből eszkábált hajdani nyomódúc, amely most light boxként funkcionál: a Pravdát olvasó Lenin gyakran reprodukált képmása, függőleges szimmetriatengelye mentén tükrözve. Szabó Attila az így létrejövő Rorschach-szerű ábrában egy szakállas, démoni arcot látott,

SZABÓ ATTILA: *Központi tartalék* (részlet), 2018, egyedi porcelán plexipolcon, 20 db, egyenként 10x6,7x7 cm

amelyben Raszputyint vélte felfedezni, aki – csakúgy, mint Lenin – ténylegesen a hatalom birtoklója volt, amikor hivatalosan mások uralkodtak.

A munka tulajdonképpeni témája az újrahasznosítás, az átértelmezés, amely tetten érhető az anyaghasználatban is, de ami fontosabb, gondolatiságában, hiszen az emlékezés rétegződéseinek lehetőségét veszi górcső alá. Különböző asszociációk finom kapcsolódása alkotja azt a szubjektív gondolati hálót, amely az alkotói folyamat során létrejött, és amelyben egymásra rakódik például a Kölcsey-idézet, annak szocialista átvétele, a (kiegyenesített) kasza mint agrárproletár-szimbólum, a hatalom reprezentánsainak dekadológus portréi...

Kiemelendő a tárlat üzenetközvetítő módszere, amely arra vállalkozik, hogy a kiállított anyag nem feltétlenül in situ nyer értelmet a befogadóban, hanem később vegyítve saját emlékeit és asszociációit a kiállítótérben látottakkal. Ezért a munkához megoldókulcsként kapott, az objektokkal egyenértékű szövegeket nem a falon helyezték el (pedig a félig üres jobb oldalon helyett kaphattak volna), hanem hazavihető papírokon.

A kiállítás Szabó Attila útkeresésének egyik állomása, amely során olyan új platformot, kifejezési formát, irányt igyekezett találni, amely méltó saját elvárásaihoz. A látogatók elvárásait biztosan felülmúlják a már-már szépirodalmi minőségű szövegek egy képzőművészeti kiállítás részeként. Hogy a tárlat kódolt üzenete mennyiben felfejthető, és mennyiben elégti ki a látogatók információéhségét, bizonytalan, de mindenesetre izgalmas kísérletnek lehetünk tanúi.

SZABÓ ATTILA: *Központi tartalék* (részlet), 2019, lézergravírozott acél kaszapenge, léptetőmotor, hajtómű, elektromos alkatrészek, átmérő 92 cm

Fotó: Biró Dávid